

Zmore, hoče človek slediti Prometejevi luči?

Sodobni ples Koreografa - plesalca Michal Rynia in Nastja Bremec Rynia s skupino MN Dance Company z uprizoritvijo Prometeja odpirata številna vprašanja o današnjem človeku

Breda Pahor

NOVA GORICA Na zatemnjenem odru močan žarek osvetljuje človeško telo, sključeno in ujeto v prozorni posodi, povsod je tema, le nad človeškim bitjem se kaže svetloba, pojavi se svetlolasi plesalec (Zeus), ki proti tlom (Zemlji) nekaj troši, so želje, ukazi, prepovedi?

Tako se začenja plesna predstava *Prometej*, ki sta jo za lastno plesno skupino MN Dance Company zasnovala koreografa - plesalca Michal Rynia in Nastja Bremec Rynia. Projekt je nastal v sodelovanju s **SNG Nova Gorica**, kjer je bil tudi premierno izveden, z Zavodom GO! 2025 ter ob podpori novogoriške mestne občine in slovenskega ministrstva za kulturo.

Je Prometej, ki si je drznil zoperstaviti bogovom, človeštvu prinesel luč v najširšem pomenu besede? Je človek znal ceniti ta dar, je znal izkoristiti dane možnosti? Kaj lahko današnji Prometej(i) prinašajo novodobnemu človeku? Kaj si, če si, slednji pričakuje? O vsem tem, osnovanem na mitu o Prometeju, se sprašuje koreografsko plesni par, s katerim je pri realizaciji uprizoritve sodelovala dramaturginja Ana Kržišnik Blažica.

K izoblikovanju plesne uprizoritve je bistveno pripomogla glasba, ki sta jo ustvarila Sebastien Bal in Mateja Starič. Balovo glasbo v živo na odru, na dvignjeni ploščadi, izvaja godalni kvartet Ensemble Dissonance iz Ljubljane, medtem ko je Staričina glasba posneta. Za sodobno plesno predstavo je prisotnost glasbenikov na odru velika obogatitev, ker se gib in zvok

tesneje povežeta v popolnejše izražanje. V tem primeru pa je bil kvartet tudi s scenskega vidika pomemben posredovalec zgodbe.

Štiri razlage o mitu

Prometejev mit v različnih interpretacijah je vezan na steno, na skalo: na tej domnevni skali so sedeli glasbeniki, pred njo pa se je odvijalo celotno plesno dogajanje. V določenem trenutku se je na »skali« pojavil krščanski križ, zato lahko ta scenski element tolmačimo tudi kot oltar (avtor scene je Michal Rynia). Daritveni, žrtvovalni? Prometej je užalil bogove, v prvi vrsti Zeusa: se je treba bogovom, nekdanjim in današnjim, klanjati, terjajo od nas žrtve?

Plesna uprizoritev, v kateri ob avtorjih nastopa še deset prvenstveno mladih plesalcev, potrjuje ta občutek. Plesalci nastopajo pokončno, nato se plazijo. Nadenejo si maske, sicer na zadnjo stran glave, z njo, obrnjeni z obrazom proti »skali« v vrstah stopajo, se oddaljujejo, nato spet približujejo, ko si snamejo maske, so nemočni, mrtvi. Ljudje ne znamo biti iskreni, nočemo biti prepoznavni, igramo vsiljeno igro?

Plešejo tudi v paru. Najdaljši je nastop vodilnega para, ki ga sestavljata Michal Rynia in Nastja Bremec Rynia: njuni gibi so skladni, nato odbijajoči, vendar je mogoče razbrati, da življenje v dvoje nudi kakšno upanje. Veliko manj prizori z »orlom«: kot vemo, v najbolj razširjeni interpretaciji mita orli Prometeju ključajo jetra, ki se nenehno obnavljajo. In to kljuvanje se ponavlja. Pojavi se tudi mitični Prometej, zvezan, ki se skuša osvoboditi. Ljudje

ga obkrožajo, najprej mu skoraj sledijo in sprejemajo to, kar prinaša, nato pa Prometej postane sovražnik, tujec, nebogljeni prišlek, nad katerim se lahko znašamo.

Nastopi tudi trenutek, ko plesalka (v angleščini) razodene štiri razlage o Prometejevem mitu, kot jih je zapisal Kafka: prva je najbolj znana, in sicer Prometej je izdal bogove, ki so ga zato prikovali na Kavkazu in orli kljujejo njegova jetra, ki se stalno obnavljajo; zaradi orlov, tako razlaga druga interpretacija, se Prometej vse bolj stiska k steni in na koncu postane isto s skalo; vsi so pozabili na Prometejeva dejanja, tudi on sam in bogovi, tako zagotavlja tretja interpretacija; in končno se po četrti razlagi vsi umorijo zaradi kazni, ki je ni mogoče razložiti, ostane samo nepojasljivo gorje skale. In prav v iskanju razlage tega, česar ni mogoče razložiti, je srž plesne uprizoritve.

Več vprašanj kot odgovorov

Veliko namigov razlag vsekar prihaja iz plesne uprizoritve *Prometej*, ki postavlja veliko več vprašanj, kot pa daje odgovorov. V zaključnem delu se plesalci močno tolčejo po prsih - agresivno uveljavljanje lastne identitete?, narodne pripadnosti?, ekonomske moči? -, nato tolčejo po »skali« - želja po prevladi?, zaklinjanje lastnim bogovom? -, pridejo v ospredje, v sklenjeni ravni črti. Luči ugasnejo, nastopi tema. Ni še konec, posije žarek upanja, ko v rokah dvanajstih interpretov zasije mala lučka.

S scenskega vidika je predstava učinkovita, igrana na temnih tonih osvetljevanja,

mestoma pretrganih s snopi luči. S plesnega ni posebej zahtevna za posameznike, bolj za skupino, saj morajo biti vsi plesalci usklajeni, da koreografija pride do izraza.

Plesno-življenjski par Rynia - Bremec že leta razvija lastno interpretativno vizijo, ki jo zna prenašati na mlajše plesalce. Skupina MN Dance Company je v letih kvalitetno zrasla in postala veliko bolj homogena. Ponovno bo v okviru programa GO! 2025 nastopila julija v solkanskem kamnolomu, ko bodo predstavili celoten projekt *Brezmejno telo*, katerega del je *Prometej*.

S scenskega vidika je predstava učinkovita, s plesnega pa zahteva veliko usklajenost skupine

Prometej Ob plesno-življenjskem paru Rynia - Bremec nastopa še deset prvenstveno mladih plesalcev SNG NOVA GORICA